

Let go of discussing testimony of the new moon, for that is a דאורייתא – **הנח לעדות החדש דאורייתא**

OVERVIEW

The גמרא asked how we can say that קדוש by עד נעשה דיין, when by קדוש the rule is that אין עד נעשה דיין. The גמרא answered that קדוש should be dropped from this discussion since קדוש is דאורייתא and קיום should be dropped from this discussion since קיום is דרבנן. Our תוספות will explain why (בדאורייתא) and to what extent do we say that אין עד נעשה דיין.

The גמרא's answer explains the crux of the תוספות:

ובדאורייתא אין עד נעשה דיין –

And in matters that are תורה laws, an עד cannot become a דיין; therefore by קדוש we say that אין עד נעשה דיין.

(בדאורייתא) אין עד נעשה דיין explains why תוספות

וטעמא דאין עד נעשה דיין משום דבעינן שיעידו לפני הדיינין –

And the reason why an עד cannot become a דיין in דאורייתא matters is because there is a requirement that the עדים testify before the דיינים -
כמו שמפרש רבינו שמאול ברבי מאיר¹ -

As the רשב"ם explains -

דכתיב² ועמדו שני האנשים אלו העדים³ לפני ה' אלו הדיינין⁴ –

That it is written in the תורה 'and the two men shall stand'; this refers to the witnesses. The פסוק continues 'before ה'; this refers to the דיינים. The inference of this פסוק is that the עד should testify before the דיין (not that the עד should be the judge⁵). If the עד would become a דיין, he would not be able to testify in front of himself.

(מדאורייתא) אין עד נעשה דיין offers a different explanation why תוספות

ויש מפרשין משום דבעינן⁶ עדות שאתה יכול להזימה⁷ –

---

¹ ב"ב דף קיד, א ד"ה ואין.

² ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' וגו'. The פסוק reads: דברים (שופטים) יט, יז.

³ This is based on the גמרא in א, שבועות ל.

⁴ This seems to be obvious.

⁵ See תוספות הרא"ש.

⁶ See פסוק ודרשו השופטים היטב (it concludes with the דין of הזמה) (דברים [שופטים] יט, יח) which states that otherwise we could not fulfill the requirement of the פסוק.

⁷ The הזמה refer to the type of refutation when new עדים come and testify that the original עדים were with these.

And others explain that אין עד נעשה דיין is because there is a requirement that the testimony be such, that it can be refuted -

ואם העדים נעשו דיינין עדות שאין אתה יכול להזימה היא שלא יקבלו הזמה על עצמן -
And if the עדות שאין אתה יכול it will be an דיינים it will be an עדות, for the דיינים will not accept any הזמה on themselves. The דיינים will not allow anyone who attempts to be מזים them, to testify in their בי"ד.

יש מפרשים has a difficulty with this מפרשים:

ומיהו לפי טעם זה אם העדים קרובים לדיינין -

However, it would turn out according to this reasoning of the מפרשים, that in any case where the עדות are relatives to the דיינים –

אינם יכולים להעיד דלא יקבלו הזמה עליהם -

They would not be capable of testifying, since the דיינים will not accept the הזמה on their relatives; it would be an עדות שאי אתה יכול להזימה. This obviously is not the case. Relatives of the דיינים are able to testify -

אלא כיון דבני הזמה נינהו בבית דין אחר עדות שאתה יכול להזימה קרינא בהו -
for we rather maintain that since these עדות are vulnerable to הזמה in another בי"ד (where the דיינים there are not their relatives), therefore we consider them as עדות שאתה יכול להזימה (even when they testify in the בי"ד of their relatives). The עדות המזימן can go to another בי"ד and be מזים the עדות who are relatives of the original דיינים -

הכא נמי יהיה הדיין נעשה עד -

Here too, the דיין can become an עד; and it is considered an עדות שאתה יכול להזימה, since in a different בי"ד these דיינים (who are עדות here) are בני הזמה.

תוספות goes on to a different topic:

ודוקא בעד המעיד אמרינן דאין עד נעשה דיין דשייכי הני טעמי -

And only by an עד who is actually testifying do we say that אין עד נעשה דיין, for the aforementioned reasons are applicable -

אבל עד שאינו צריך להעיד כגון שיש אחרים שיעידו -

However an עד who is not required to testify, for instance where there are others who can testify. Many people observed the incident and others are testifying -

---

new עדות in a different place, at the very same time that the original עדות claim they saw the incident (in a different place). In this instance the latter עדות are believed and the former testimony is discarded, etc. See 'Thinking it over' # 1.

או כגון שראוהו ביום שאינו צריך להעיד דלא תהא שמיעה גדולה מראייה⁸ נעשה דיין -

Or for instance in a case of קדוש החודש where the ב"ד saw the moon by day; in which case, the דיינים who saw the moon are not required to testify, in order to be מקדש the חודש. The דיינים who saw the moon can be מקדש the חודש without קבלת עדות, since in this case we can apply the logic that hearing cannot be greater than seeing; Therefore in these aforementioned and similar types of cases, an עד can become a דיין. There is no problem of ועמדו and there is no problem of להזימה יכול שאתה, etc., because this דיין is not testifying.

ודווקא בדיני ממונות אבל בדיני נפשות אפילו עד שאין צריך להעיד אין נעשה דין -
And this ruling that an עד שאין צריך להעיד can become a דין is exclusively by
monetary cases. However in capital cases even an עד שאין צריך להעיד
cannot become a דין in the case which he witnessed. This restriction by דיני נפשות is
 (only) -

לרבי עקיבא דאמר במסכת מכות (דף ו. ושם) אפילו הן מאה כולן עדים -
According to ר"ע who maintains in מסכת מכות that even if there were a
hundred witnesses, they are all considered עדים; including that (in order for
 the הוצאה to take effect all the עדים have to be מוזם and) if one of the hundred was a קרוב or a
 פסול the entire group of the hundred עדים become disqualified to testify.

וטעמא מפרש בפרק ראוהו בית דין (ר"ה דף כו. ושם) משום דכתיב⁹ והצילו העדה -
And the reason why the עד who saw the incident cannot be a דיין is explained in פרק ראוהו ב"ד, for it is written in the תורה 'and the congregation shall judge, etc. and the congregation shall save, etc.'

והנך כיון דחזו דקטל תו לא חזי ליה זכותא -

And these דיינים since they saw that the alleged murderer killed, they will no longer find any merit on behalf of the murderer, and they will vote to condemn him to death.¹⁰

⁸ See previous תוספות ד"ה וש"מ.

⁹ (ושפטו העדה בין המכה ובין גואל הדם וגו'). והצילו העדה את הרוצח וגו'. The read: פסוק (ים) במדבר (מסעי) לה, (כד) כה

דיני by דינים עדים הרואים ר"ע maintains that the עדים הרואים cannot be דינים by דינים ר"ע uses this reason to explain why ר"ע in גמרא The ¹⁰ נפשות. It seems unclear however why תוספות mentions דמכות ר"ע; it seemingly has no relevance to the discussion here. See ח"ב אות שכו [It seems from תוספות that if not for דמכות ר"ע who deems the עדים הרואים as דינים, the גמרא would not be sufficient to prevent the עדים הרואים from being דינים. The גמרא as דיני by (עדים הרואים) אין עד נעשה דיין ר"ע who maintains that כולם עדים, therefore ר"ע states that in ר"ע since there is a requirement of העדה (Perhaps if the עד הרואה would not be considered an עד, but rather an uninvolved bystander, then we would not be concerned that זהו ליה זכותא. However since ר"ע ר"ע teaches us (according to יוסי ר') that even the עדים הרואים are מבטל the entire עדות if they are קרובים, this indicates that an עד הרואה is involved in this incident and therefore there is the חסרון of הוצע"ג. והצילו]

תוספות offers the conclusion of the s'מרא answer:

ודווקא בדאורייתא אבל בדרבנן אפילו עד המעיד נעשה דיין:

And this is specifically limited to דאורייתא cases; however by רבנן cases even an עד who testifies can become a דיין. Therefore by קיום שטרות which is עד נעשה דיין דרבנן we say that

SUMMARY

We say *by* *דאורייתא* cases (either because of *ועמדו וגו'* or because we require an *עדות שאתה יכול להזימה*). *An עד הרואה* *דיני* *by* *נעשה דיין* (according to *ר"ע*), for we require *העדה*. By *ממונות* but not by *נפשות* *דיני* (even an *עד המעיד*).

THINKING IT OVER

1. The מ"י explain that עד נעשה דין because it is an א"י יכול להזימה.¹¹ How can this apply to קיום שטרות; what will the claim of עמנו הייתם mean in this case (similarly what כאשר זמן can there be by קידוש החודש)?!¹²

2. Why does ר"ע maintain that עד נעשה דיין by ממונות? Why does not the requirement of והצילו העדה apply there as well?!

¹¹ See footnote # 7.

¹² See פנ"י.